

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MOU-P1_1P-072

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

MAJ
ROK 2007

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 170 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 19 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **70 punktów**

Życzymy powodzenia!

Część I – 21 pkt
Część II – 49 pkt

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

CZĘŚĆ I – ROZUMIENIE CZYTANEGO TEKSTU

Прочитай уважно фрагмент статті Дмитра Дроздовського *Моя душа в червоній амазонці, або помаранчевий вітер на тлі чуми...* Дай відповіді на поставлені питання.

1. 24 серпня в 14 річницю Дня незалежності України в Музеї книги та книгодрукарства, що на території Лаври, відбулося вручення єдинопрестижної в Україні Міжнародної літературної премії імені Олени Теліги, видатної української поетки, громадської діячки.
2. Цьогорічним лауреатом премії, стала Оксана Пахльовська, письменниця, літературознавець, доктор філологічних наук, науковий співробітник Інституту літератури НАН України, професор Римського університету «Ла Сап'єнца».
3. Цю премію Оксана Пахльовська отримала за фундаментальне видання “Українська літературна цивілізація” італійською мовою. Та чи тільки ця праця привела її до такої почесної нагороди? Чому саме Оксана Пахльовська здобула премію Олени Теліги?
4. Лауреатами на сьогодні найпрестижнішою в Україні премії в різні роки ставали Ліна Костенко, Михайлина Коцюбинська, Ніна Марченко, Лариса Крушельницька. Ці особистості силою свого інтелекту та духу перебувають у близькому вимірі з Оленою Телігою, яка повстала проти „чорного вітру” нацистської Німеччини та радянського тоталітаризму у момент історичної безвиході.
5. Олена Теліга народилася в Росії, виросла між двома світовими війнами та виховувалася на традиції учасників української визвольної війни 1917 – 1921 років... Ця героїчна жінка увійшла в світ українських націоналістів, де творився новий образ Духовності України. Їй, як свого часу і Лесі Українці, був близький не образ “переможця-тріумфатора”, а образ *борця*, за який вона стає до екзистенційної боротьби...
6. Друга світова війна стала для Олени Теліги моментом екзистенційного вибору... *Aut-Aut... Або-Або...* Про такий вибір [...] часто згадує й Оксана Пахльовська у своїх студіях. Чи випадковим є такий збіг? Для О. Пахльовської момент екзистенційного вибору настає в наукових дослідженнях, в яких вона робить свідомий і мужній вибір на користь кафедри україністики Римського університету „Ла Сап'єнца”, що відчинила вікно для України в європейський дискурс ХХІ століття.
7. Науковець Оксана Пахльовська, піднімає рівень свідомості, очищує її достеменністю та об'єктивною історичністю. Її науковий доробок, її публіцистичні праці – це спроба винищити вірусів-паразитів, трансплантуючи фрагмент своєї свідомості на інфіковану свідомість нації. Оксана Пахльовська – вчений європейського часу, яка зуміла створити першу на Заході кафедру україністики в Римському університеті «Ла Сап'єнца».
8. Професор Пахльовська – науковець із психологічно тонким, загостреним до екзистенційної межі світовідчуттям, це науковець, який об'єктивує світ відповідно до своєї життєвої его-позиції, оскільки саме знання – в середині її психологічних лабіринтів, у глибинах свідомості й підсвідомості. Така екзистенційна позиція обумовлена насамперед відчуттям величезної внутрішньої свободи...

9. Після арешту редакції "Українського слова" О. Теліга не брала до уваги постанов німецької влади, ігнорувала вказівки німців зухвало і принципово. Друзі її попереджали, що гестапо готує засідку на вул. Трьохсвятительській, де була Спілка... Але вона знала, на що йде, – тому тікати не збиралася! У приватній розмові з М. Михалевичем Теліга вперто підкреслила: "Ще раз із Києва на еміграцію не поїду! Не можу..." Це був її свідомий вибір, це був її шлях, який вона гідно пройшла до останнього подиху. Олена пішла на стовідсоткову загибель, з нею пішов і її Михайло Теліга... Aut-aut... Або-або...
10. "Вона стала одною з чи не найбільших постатей, які започаткували нову добу в житті українського народу. Після Лесі Українки Олена Теліга – найвизначніша жіноча постать в українській літературі. Своїм творчим життям і героїчною смертю вона стала новим символом невмирущості української нації..." – так сказав про неї Дмитро Донцов. "З'явилася вона, спалахнула і згоріла на тяжкім та сірім, потім криваво-червонім небі війни й революції, неначе блискуча зірка, лишаючи, хоч згасла фізично, яскраве світло по собі, яке палахкотітиме нащадкам!"
11. ...У лютому 1942 року в Києві спочила без труни, без хреста й напису в холодних обіймах братської могили Бабиного Яру Олена Теліга, молода вродлива жінка, талановита поетеса, видатна громадська діячка й публіцистка... Маючи можливість урятувати своє життя, вона свідомо пішла назустріч смерті, добровільно вибрала шлях на Голгофу...
12. Професор Пахльовська неодноразово торкалася сумнозвісної проблеми, яку сьогодні можна окреслити як перспективи України у третьому тисячолітті, «багатовекторність» української зовнішньої політики: «Україна – це найменш ідентифікована держава. Ніхто не може зрозуміти, чого Україна хоче, куди вона йде. Чи вона справді хоче йти в напрямку Європи, чи вона хоче йти в напрямі Росії. Досі цього нікому не відомо. І цього сама не знає Україна. От, що цікаво. Ця невизначеність». "Хто такі українці, що таке Україна і чого вона хоче?" – так можна охарактеризувати основне філософське запитання у проекції на самоідентифікацію.. Відповіді за тринадцять років не було...
13. І лише на чотирнадцятому році "незалежності" новий вітер помаранчевого духу мусить знешкодити ту вакханалію, що утворилася внаслідок діяльності людей, які "гнали у політичні ігри"...
14. Підсумовуючи, Оксана Пахльовська сказала: "Європейський час – це час, спрямований у майбутнє". Ми же натомість тринадцять років борсалися в тінях обернених перспектив, натомість не маючи ані перспективи, ані хронотопу, ані історії...
15. Науковий світ О. Пахльовської – це трансцендентний світ-у-собі, це перпетум мобіле, алхімічна лабораторія часів Magnum Opus, це світ, який здатен самоспалахом чи, може, самоопроміненням розтрити уламковість "об'єктивної" реальності нашого світу, яка побудована на псевдоідеалах брехні та фальші. Чи це не ідеал науковця, який є схимником і містиком, який живе у просторі-часі всіх епох і свідомостей, імплікуючи це у свідомість епохи XXI століття, здійснивши акт епохи і піддавши сумніву неспроможність культуротворення попередніх епох, зокрема епохи майже 70-річної духовної стагнації й епохи 13-річної стагнаційної бездуховності часів нової "незалежної" України.
16. Українська держава у всіх вимірах – від геополітичного до естетичного – мала всі підстави належати Європі, бути структурним компонентом європейської надсистемної свідомості. Через аберації довкола (не)залежності за тринадцять років

мафіозного гуляння “чорного вітру” Україною, остання надія згасла, бо зникла сама онтологічна можливість культурної взаємодії. Європа втратила зв’язок із Україною. Єдине, що лишилося, – нація... Якщо врахувати, що «вся інтелектуальна історія в Україні фактично була позначена близькістю до Європи», то теперішній стан речей, коли все очевиднішим стає віддалення України від Європи, на жаль, далекий від оптимістичного.

17. Творчий вимір Оксани Пахльовської відбиває екзистенційну сутність виміру Олени Теліги. Це поборний світ проти недосконалого пристосування і блюзнірства. Вона не розмірковує, а бачить і прогнозує. Не всі здатні на таке, та й, що ще гірше, не всі здатні почути цей голос. ...

<http://www.vesna.org.ua/txt/drozdovsky/pahlovska.html>

ЗАВДАННЯ

Дай відповідь:

Завдання 1. (1 пункт)

Подай дві причини, чому О. Пахльовська, отримала премію імені О. Теліги (3, 7 абзаци)?

.....

.....

.....

Завдання 2. (2 пункти)

На основі 4, 5, 9 абзаци вкажи 2 аргументи, у чому полягав героїзм О. Теліги?

.....

.....

.....

Завдання 3. (1 пункт)

У контексті 4 абзацу, поясни метафоричний вислів *чорний вітер нацистської Німеччини*.

.....

.....

.....

Завдання 4. (2 пункти)

Порівняй, на чому полягав екзистенційний вибір Оксани Пахльовської та Олени Теліги (5, 6, 9, 10, 11 абзаци).

.....

.....

.....

Завдання 5. (1 пункт)

Що спільного у цих двох жінок (17 абзац)?

.....
.....
.....

Завдання 6. (2 пункти)

На чому полягає патріотизм О. Пахльовської (7 абзац)?

.....
.....
.....

Завдання 7. (2 пункти)

На основі цілого тексту окресли ставлення автора тексту до О. Теліги та О. Пахльовської.

.....
.....
.....

Завдання 8. (2 пункти)

Яке значення має героїчна смерть О. Теліги для майбутнього покоління (9, 10 абзаци)?

.....
.....
.....

Завдання 9. (2 пункти)

Яке значення для України, на думку автора статті, має доробок О. Пахльовської та О. Теліги (5, 12 абзаци)?

.....
.....
.....

Завдання 10. (1 пункт)

Розшифруй значення аббревіатури НАН України (2 абзац).

Вибори і підкресли правильний варіант відповіді:

- а. Народна Академія Наук України,
- б. Національна Академія Наук України,
- в. Незалежна Асоціація Наук України.

Завдання 11. (2 пункти)**Напиши синоніми до слів:**

премія –

століття –

ігнорувати –

труна –

Завдання 12. (2 пункти)**Поясни значення слів Оксани Пахльовської: *Європейський час – це час, спрямований у майбутнє* (на основі 13, 14 абзаців).**

.....

.....

.....

.....

Завдання 13. (1 пункт)**Вибери правильну відповідь. Заголовок статті це:**

а. апострофа

б. метафора

в. порівняння

г. алегорія

.....

.....

.....

ЧЗЄЅ II – PISANIE WŁASNEGO TEKSTU

Ta część zawiera dwa tematy sprawdzające umiejętność pisania własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden z nich i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl.

Тема 1: На основі аналізу наведених дум Маруся Богуславка та Іван Богуславець, порівняй спосіб зображення головних героїв.

Іван Богуславець

В городі Козлові стояла темниця кам'яная,
Сім сажень в землю вмурованая;
У тій темниці пробувало сімсот козаків,
Бідних невольників.
Меж ними без старшини козацької не бувало –
Був один старший старшиною Іван Богуславець,
Гетьман запорозький.
Вони десять літ пробували в неволі.
То Іван Богуславець, сидя собі, думає да гадає,
До козаків словами промовляє:
«Козаки, панове-молодці!
Що у нас сьогодні за день – велика субота,
Завтра буде святий день – Великдень,
Будуть наші отці рано вставати,
До божого дому приступати,
Божеє слово вислухати,
Нас, бідних невольників, поминати».
То всі невольники теє зачували,
Дрібними сльозами обливали,
Іванця Богуславця лаяли-проклинали:
«Бодай ти собі, Іванець Богуславець, щастя і долі не мав,
Що ти нам сей празник одказав».
Іван Богуславець теє зачуває,
Словами промовляє:
«Не лайте мене, братці, не проклиняйте,
Може, нам, братці, бог милосердний буде помагати,
Чи не будем ми з неволі виступати?»
То в неділю рано-пораненько
Алкан-пашова турецькая од мужа зоставала,
Свого мужа поховала,
До темниці приходжала,
Темницю одмикала,
Помеж невольниками походжала,
Іванця Богуславця за білу руку брала
Ще словами промовляла:
«Іванче Богуславче!
Коли б ти свою віру християнськую поламав,
А нашу бусурманську на себе брав,
Уже б ти в городі Козлові панував...

Я б твоїх невольників усіх із темниці випускала,
В землю християнськую хорошенько проводжала».
Іванець Богуславець теє зачуває,
Словами промовляє:
«Алкан-пашова, пані молодая!
Як не будеш ти мні християнською вірою урікати,
Буду я тебе за жону до себе брати!»
То вже Алкан-пашова, пані молодая,
Сім неділь хмелю не заживала,
Християнською вірою не урікала,
Всіх невольників із темниці випускала,
В землю християнськую хорошенько проводжала.
Як стала на восьмій неділі хмель заживати,
Стала з молодими турецькими панами гуляти,
Стала Іванцеві Богуславцеві християнською вірою урікати:
«Дивіться, панове,
Який у мене муж прекрасний!
Та він у нас побусурменився для розкоші турецької».
Іванець Богуславець теє зачуває,
До Чорного моря швиденько прибігає,
В лодку сідає,
Козаків серед Чорного моря доганяє,
До козаків в судно вступає.
Алкан-пашова, пані молодая, до Чорного моря прихожає,
Іванця Богуславця в судні забачає,
Дробними сльозами обливає:
«Іванче Богуславче!
Бодай тебе господь милосердний на сім світі ізбавив,
Як ти мене, молоденьку, зрадив!»
То ще як стала темная ніч наступати,
Стали козаки до города Козлова назад прибувати,
Стали на турок, на сонних, набігати,
Стали їх рубати,
Город Козлов огнем-мечем воювати,
Стали турецькії льохи розбивати,
Сребро-злато, дорогую одєжу забирати,
Став Іванець Богуславець Алкан-пашовую, паню молодую, рубати,
Стали од пристані Козловської поспішати
І ще до світа до города Січі прибувати,
В городі Січі сокровища турецькії розділяти,
Стали уже козаки словами промовляти:
«Іванче Богуславче, гетьмане запорозький!
Десять літ ти в неволі пробував,
Ні одного козака не утеряв!»
Визволь, господи, невольника із неволі
На край веселий,
Между мир християнський!

Маруся Богуславка

Що на Чорному морі,
На камені білому,
Там стояла темниця кам'яная.
Що у тій-то темниці пробувало сімсот козаків,
Бідних невольників.
То вони тридцять літ у неволі пробувають,
Божого світу, сонця праведного
у вічі собі не видають,
То до їх дівка-бранка,
Маруся, попівна Богуславка,
Приходжає,
Словами промовляє:
«Гей, козаки,
Ви, біднії невольники!
Угадайте, що в нашій землі християнській
за день тепера?»
Що тоді бідні невольники зачували,
Дівку-бранку,
Марусю, попівну Богуславку,
По річах познавали,
Словами промовляли:
«Гей, дівко-бранко,
Марусю, попівно Богуславно!
Почім ми можемо знати,
Що в нашій землі християнській
за день тепера?
Що тридцять літ у неволі пробуваєм,
Божого світу, сонця праведного
у вічі не видаєм,
То ми не можемо знати,
Що в нашій землі християнській
За день тепера».
Тоді дівка-бранка,
Маруся, попівна Богуславка,
Тєє зачуває,
До козаків словами промовляє:
«Ой козаки,
Ви, біднії невольники!
Що сьогодні у нашій землі християнській
великодня субота,
А завтра святий празник,
роковий день Великдень».
То тоді ті козаки тєє зачували,
Білим лицем до сирої землі припадали,
Дівку-бранку,
Марусю, попівну Богуславку,
лаяли-проклинали:

«Та бодай ти, дівко-бранко,
Марусю, попівно Богуславко,
Щастя й долі собі не мала,
Як ти нам святий празник, роковий день
Великдень сказала!»
Тоді двіка-бранка,
Маруся, попівна Богуславка,
Тее зачувала,
Словами промовляла,
«Ой козаки,
Ви, бідні невольники!
Та не лайте мене, не проклиняйте,
То як буде наш пан турецький
до мечеті від'їжджати,
То буде мені, дівці-бранці,
Марусі, попівні Богуславці,
На руки ключі віддавати;
То буду я до темниці приходжати,
Темницю відмикати,
Вас, бідних невольників,
на волю випускати».
То на святий празник, роковий день
Великдень,
Став пан турецький до мечеті від'їжджати,
Став дівці-бранці,
Марусі, попівні Богуславці,
На руки ключі віддавати.
Тоді дівка-бранка,
Маруся, попівна Богуславка,
Добре дбає –
До темниці приходжає,
Темницю відмикає,
Всіх козаків,
Бідних невольників,
На волю випускає
І словами промовляє:
«Ой козаки,
Ви, бідні невольники!
Кажу я вам, добре дбайте,
В городи християнські утікайте,
Тільки прошу я вас, одного города Богуслава
не минайте,
Моєму батькові й матері знати давайте:
Та нехай мій батько добре дбає,
Грунтів, великих маєтків нехай не збуває,
Великих скарбів не збирає,
Та нехай мене, дівки-бранки,
Марусі, попівни Богуславки,
З неволі не викупає,
Бо вже я потурчилась, побусурменилась

Для розкоші турецької,
Для лакомства нещасного!»
Ой визволи, Боже,
 нас всіх, бідних невільників,
З тяжкої неволі,
З віри бусурменської,
На ясні зорі,
На тихі води,
У край веселий,
У мир хрещений!
Вислухай, Боже, у просьбах щирих,
У нещасних молитвах
Нас, бідних невільників!

*Duma Маруся Богуславка, [w:] Валентина Соболев, До джерел.
Історія української літератури ІХ – ХVІІІ ст. для І класу
загальноосвітнього ліцею, Warszawa 2005, s. 21-23.*

Тема 2: На основі наведеного фрагменту драми *Лісова Пісня* Лесі Українки та цілого твору, розкрий образ Мавки, зверни увагу на його значення в українській культурі.

Лісова пісня

Пролог

Старезний, густий, предковичний ліс на Волині. Посеред лісу простора галява з плакучою березою і великим прастарим дубом. Галява скраю переходить в куп'я та очерети, а в одному місці в яро-зелену драговину – то береги лісового озера, що утворилося з лісового струмка. [...]

*Містина вся дика, таємнича, але не понура, повна ніжної задумливої поліської краси.
Провесна.[...]*

.....

Дія І

Мавка

Ох, як я довго спала!

Лісовик

Довго, дочко!
Вже й сон-трава перецвітати стала.
От-от зозулька маслечко сколотить,
В червоні черевички убереться
і людям одмірятиме літа.
Вже з вирію поприлітали гості.
Он жовтими пушинками вже плавають.
на чистім плесі каченятка дикі.

Мавка

Хто мене збудив?

Лісовик

Либонь, весна.

Мавка

Весна ще так ніколи не співала,
як отепер. Чи то мені так снилось? [...]

Лісовик

Та ні, то хлопець на сопілці грає.
[...] людський хлопець, дядька Лева небіж,
Лукаш на ймення.

Мавка

Я його не знаю

Лев

Бо він уперше тут. Він здалека,
не з сих лісів, а з тих борів соснових,
де наша баба любить зимувати;
осиротів він з матір'ю-вдовою,
то дядько Лев прийняв обох до себе...

Мавка

Хотіла б я побачити його.
[...] Він, певне, гарний!

Лісовик

Не задивляйся ти на хлопців людських.
Се лісовим дівчатам небезпечно...

.....

[...] виходить Лукаш із сопілкою [...] хоче надрізати ножем березу, щоб сточити сік,
Мавка кидається і хапає його за руку.

Мавка

Не руш! не руш! не ріж! не убивай!

Лукаш

Та що ти, дівчино? Чи я розбійник?
Я тільки хотів собі вточити соку
з берези.

Мавка

Не точи! Се кров її.
Не пий же крові з сестроньки моєї!

Лукаш

Березу ти сестрою називаєш?
Хто ж ти така?

Мавка

Я – Мавка лісова. [...]
Чи ж гарна я тобі?

Лукаш (*соромлячись*)

Хіба я знаю? [...]
(*зовсім засоромлений*)
Ет, таке питаєш!...

Мавка (*щиро дивуючись*)

Чому ж сього не можна запитати?
Он бачиш, там питає дика рожа:
„Чи я хороша?”
А ясень їй киває в верховітті:
„Найкраща в світі!”

Лукаш

А я не знав, що в них така розмова.
Я думав – дерево німе, та й годі.

Мавка

Німого в лісі в нас не ма нічого.

Лукаш

[...] Ну, та й чудні ви
отут у лісі! Хто ж тобі тут мати,
чи баба, чи вже як у вас зовуть?

Мавка

Мені здається часом, що верба,
ота стара, сухенька, то – матуся.
Вона мене на зиму прийняла
І порохном м'якеньким устелила
Для мене ложе.

Лукаш

Там ти й зимувала?
А що ж ти робила, цілу зиму?

Мавка

Нічого. Спала. Хто ж зимою робить?
Спить озеро, спить ліс і очерет.
Верба рипіла все: „Засни, засни...”
І снилися мені білі сни [...]
Я спала. Дихали так вільно груди.
По білих снах рожеві гадки

легеньки гаптували мережки,
і мрії ткались золото-блакитні,
спокійні, тихі, не такі, як літні...

.....

Дія III

Легка, біла, прозора постать, що з обличчя нагадує Мавку, з'являється з-за берези і схиляється над Лукашем.

Постать Мавки

Заграй, заграй, дай голос мому серцю.
Воно ж одно лишилося від мене.

Лукаш

[...] я тебе занапастив...

Мавка

Ні, милий,
ти душу дав мені, як гострий ніж
дає вербовій тихій гільці голос.

Лукаш

Я душу дав тобі? А тіло збавив!
Бо що ж тепера з тебе? Тінь! Мара!
(З невимовною тугою дивиться на неї.)

Мавка

О, не журися за тіло!
Ясним вогнем засвітилось воно,
чистим, палючим, як добре вино,
вільними іскрами вгору злетіло.
Легкий, пухкий попільець
ляже, вернувшись, в рідну землю,
вкупі з водою там зростить вербицю, -
стане початком тоді мій кінець.
Будуть приходити люди,
вбогі й багаті, веселі й сумні,
радощі й тугу нестимуть мені,
їм промовляти душа моя буде.
Я обізвуся до них
шелестом тихим вербової гілки,
голосом ніжним тонкої сопілки [...].

Л. Українка, *Лісова пісня*, [w:] „Усе для школи”.
Українська література, 10 клас, випуск 2, s. 19, 23, 24, 47.

BRUDNOPIS